

egyptologie.nl Kennis over het Oude Egypte

Egyptologische nieuwsbrief, donderdag 4 september 2014

Hieronder treft u een overzicht aan van verschillende activiteiten op het vlak van de Egyptologie. U kunt het Egyptologisch nieuws en de bezigheden van Huub Pragt volgen op Twitter via **Egyptekennis** en **Egypteoolschool**.

Voor meer informatie over het gebruik van Twitter klikt u hier op: **Handleiding Twitter**.

Voeg deze pagina toe aan uw favorieten door de combinatie van de Ctrl-toets en D. Klik vervolgens op toevoegen.

Wanneer u deze website leuk vindt, kunt u op de **homepage** klikken op de +1 knop van Google.

Archeologisch nieuws uit eerdere versies van deze Egyptologische nieuwsbrief vindt u terug onder: **Archief**.

Interviews uit eerdere versies van deze Egyptologische nieuwsbrief vindt u terug onder: **Interviews**.

Bewegende beelden uit eerdere versies van deze Egyptologische nieuwsbrief vindt u terug onder: **Filmbeelden**.

Deze pagina is aangepast op 08-09-2014.

Deze nieuwsbrief is tot stand gekomen met bijdragen van Yvonne Buskens en Mariëlle van Kampen.

In deze nieuwsbrief:

- Kemet.nl**
- Archeologisch nieuws**
- Tentoonstellingen**
- Lezingen**
- Cursussen en extra reis**

Kemet.nl

De website Kemet.nl verschaft informatie over interessante onderwerpen binnen de egyptologie. Via negen verschillende thema's komt u meer te weten over de oud-Egyptische beschaving. Sinds de vorige nieuwsbrief van 14 juli 2014 zijn de volgende nieuwe artikelen verschenen:

- **De god Geb**
- **De godin Noet**

Wilt u op de hoogte blijven van de verschijning van nieuwe artikelen? Meldt u zich dan aan voor **kemet nieuws**

Kemet heeft ook een facebookpagina: **facebook.com/KemetNL**. Klik daar op 'Like' of 'Vind ik leuk' om op de hoogte te blijven van het laatste nieuws en interessante weetjes.

Archeologisch Nieuws

Mahat kapel van Monthoehotep II in Abydos

In de vorige nieuwsbrief werd reeds melding gemaakt van de ontdekking van een mahat kapel in Abydos, direct ten noorden van de tempel van Sethy I. Drie Egyptische archeologen troffen een kalkstenen offerkapel van Monthoehotep II uit de 11de dynastie aan. De wanden van deze zogenoemde 'mahat' waren ernstig aangetast doordat één van de

Website Kemet.nl

Mahat kapel Monthoehotep II

Interieur Macedonisch tombe

Wandschildering Sobekhotep

bovenliggende huizen een rioleringstank in de grond had ingebouwd. De tank is inmiddels ontmanteld en de verhoogde reliëfs op de wanden worden gerestaureerd. De kapel is gewijd aan Chenty-imentioe, de belangrijke godheid van Abydos die later werd samengetrokken met Osiris. De Horusnaam van Monthoehotep is duidelijk op de wanden te lezen: Nebhepetra.

Lees het artikel, met foto's: ***Mahat chapel discovered in Abydos.***

Lees hier in een pdf het voorlopige ***verslag*** door een van de drie archeologen, Yasser Abd el-Razik.

Mahat kapel uit Middenrijk gevonden in Loeksor

Tijdens werkzaamheden aan de tombe van Horhotep in Assasif troffen Poolse archeologen een mahat grafkapel uit tichelsteen aan met een kalkstenen offertafel in situ. De kapel is 4000 jaar oud en stamt daarmee uit het Middenrijk. De ontdekking is belangrijk omdat het om een Thebaans privé-graf gaat uit het Middenrijk. Daarover is slechts zeer weinig bekend. Het graf was niet voltooid maar is toch gebruikt. De offers die door de nabestaanden in de kapel zijn achtergelaten tonen dit aan. Er is ook een 15 meter diepe schacht gevonden met onderin sjabti's, een vuurstenen klophamer en fragmenten van gedroogde klei.

Lees het artikel: ***New discovery in Horhotep tomb highlights pragmatic funerary complexes***

Macedonische tombe ontdekt in Griekenland

Begin augustus 2014 kwam er een nieuwsbericht dat het graf van Alexander de Grote zou zijn ontdekt. Een overwoekerde vrijwel ronde rotsheuvel bleek een graf te zijn van 500 meter in diameter en 3 meter hoog. De grafheuvel stamt uit 325-300 v. Chr. Dat is rondom de tijd waarin Alexander de Grote kwam te overlijden. Er bestaat echter nog geen bewijs dat dit daadwerkelijk het graf van Alexander is. Eind augustus zijn foto's vrijgegeven van de ingang van het graf. Er zijn twee hoofdloze sfinxen, marmereen muren en fresco's te zien. Momenteel wordt de voorhof ontdaan van zand en puin. Pas daarna kan het graf voor nader onderzoek worden betreden. Sommige

Deksel Egyptische mummiekist gevonden in muur

Rommelmarkt herbergt oud Egyptisch hamer

Opgravingshuizen in Egypte

wetenschappers vermoeden echter dat het hier gaat om het graf van Roxanne, de uit het Oost-Iraanse gebied Bactrië afkomstige vrouw van Alexander de Grote.

Meer informatie:

- ***Archeologists are closer to the tomb of Alexander the Great***
- ***Archeologists uncover vast ancient tomb in Greece***
- ***Looking inside the tomb in ancient Amphipolis, Greece***
- ***Video-beelden vanuit de lucht***
- ***Mooi filmpje met foto's***

Gestolen wandfragment terug in Egypte

Een deel van een wandschildering op stucco uit het graf TT63 van Sobekhotep is weer terug in Egypte. Ergens in de jaren tachtig van de vorige eeuw is het uit Egypte gesmokkeld. Het beschilderde fragment was al jaren in het bezit van een kunstverzamelaars echtpaar in Duitsland. Toen zij erop werden geattendeerd dat het ooit uit Egypte was gesmokkeld, besloten ze het terug te geven aan de Egyptische staat. Verspreid over andere musea zijn nog meer delen van de wanden uit het graf van Sobekhotep te vinden. Egypte hoopt alle delen ooit weer bij elkaar te kunnen brengen.

Lees het artikel: ***Stolen 18th dynasty relief comes home to Egypt***

Mummificatie recept ouder dan gedacht

Bij mummificatie werden linnen stroken gedoopt in een bepaald mengsel. Uit recent onderzoek blijkt dat dit mengsel voor het eerst in 4200 v. Chr. werd gebruikt. Mummificatie werd blijkbaar al geruime tijd in de Egyptische prehistorie en daarmee 2000 jaar eerder toegepast dan voorheen gedacht. Het merendeel van het mengsel bestaat uit dierlijke vetten en plantaardige steroïden (die chemisch vergelijkbaar zijn met cholesterol). Tussen de 5% en 20% bestaat uit hars en aromatische plantenextracten. Er zijn ook sporen van plantaardige suikers en bitumen, een natuurlijke aardolie, aangetroffen. Veel van deze ingrediënten hebben antibacteriële eigenschappen die zullen hebben geholpen om het lichaam te conserveren. Enkele ingrediënten konden destijds niet of nauwelijks worden

Nederlands-Vlaamse Egyptologendag

Cursus Sethy I en Ramses II

aangetroffen in Egypte. Dit duidt erop dat deze vroege Egyptenaren al uitgebreide handselcontacten hadden. Daarnaast wijst het geheel erop dat er al veel vroeger heel zorgvuldig met de doden werd omgegaan dan voorheen werd gedacht.

Meer informatie:

- ***Mummifying-balm recipe is older than the pharaohs***

- ***Het volledige onderzoeksrapport*** (Engels)

Deksel van Egyptische mummiekist gevonden in muur

Een 3000 jaar oude deksel van een mummiekist is aangetroffen in een muur van een Brits huis in Bradwell-on-Sea, Essex. Tijdens renovatiewerkzaamheden kwam de veilingmeester in het huis kijken en zag per toeval het deksel zitten, vlak naast een groot gat in de muur. Het deksel was bedekt onder een laag stof en spinrag. Toch is het pigment op het gezicht en het haar nog goed bewaard gebleven. Het deksel stamt uit de 25ste dynastie, ongeveer 700 v. Chr.

Lees het artikel: ***Auctioneer discovers Egyptian coffin lid in wall***

Kort Engelstalig nieuws

- 16 mummies en 4 mummiekisten uit de Ptolemaeën Tijd zijn gered van diefstal in Assoean: ***info***. De bij het artikel getoonde mummiekist is misleidend. Het betreft de binnenkist voor de mummie van Toeya, de moeder van koningin Teje.
- Design van Tomb Reader app gereed: ***info***
- Egyptisch museum in Turijn verdubbelt tentoonstellingsruimte: ***info***
- Waar de Toetanchamon-manie vandaan kwam: ***info***
- Museumobjecten worden verhuisd naar het Grand Egyptian Museum: ***info***
- Archeologen ontdekken 'verloren' bewoners van Amarna: ***info***
- Rommelmarkt herbergt verrassing: ***info***
- Controversiële verkoop van beeld Sechemka: ***aankondiging*** en ***verkoop***
- Beschadigd en hersteld reliëf van Amon gevonden in Sedeinga: ***info***

Video

De theorie van de Franse bouwkundig ingenieur Jean-Pierre Houdin over de bouw van de piramide van Choefoe door middel van sleepellingen binnenin de piramide: [YouTube](#) (55:03 min)

Leuvense egyptologen hebben onderzoek gedaan naar de individualiteit van dodenmaskers in het oude Egypte. Zij kwamen tot de ontdekking dat er waarschijnlijk meer individualiteit te zien is dan voorheen gedacht: [YouTube](#) (5:17 min)

Tentoonstellingen

In het Rijksmuseum van Oudheden is **tot en met 31 oktober 2014** de tentoonstelling '**Luxor toen en nu**' te zien. De tentoonstelling toont foto's van egyptoloog Rob Demarée die hij maakte tussen 1960 en 2010 in en rond Loeksor. De foto's hangen in de Taffehzaal, in de ruimte achter de Egyptische tempel. Kijk voor meer informatie op de website van het RMO: [info](#)

In het Brooklyn Museum in New York is **tot en met december 2014** de tentoonstelling '**Divine Felines: Cats of Ancient Egypt**' te zien. De tentoonstelling bestaat uit 30 objecten van katten. Groot en klein, wild en tam, goddelijk en niet-goddelijk. De oude Egyptenaren kenden meerdere godinnen die katachtige aspecten hadden: Neith, Isis, Hathor, Pachet, Tefnoet, Sachmet en natuurlijk Bastet. Tijdens de laatste eeuw voor Christus werd de cultus van de godin Bastet steeds populairder en werden er vele beeldjes van katten gemaakt die door de pelgrims aan de godin werden geofferd. Lees een uitgebreid artikel over de tentoonstelling in The New York Times: [info](#)

In Le Palais des Beaux-Arts te Lille is vanaf **donderdag 9 oktober 2014** tot en met **zondag 25 januari 2015** de tentoonstelling '**Sésostri III, pharaon de légende**' te zien. De tentoonstelling is ontwikkeld door het Louvre in Parijs en daarmee is dit museum ook de grootste bruikleengever. De tentoonstelling omvat 300 objecten waaronder topstukken uit het British Museum in Londen, het Nationaal Museum in Chartoem en het Metropolitan Museum in New York. Kijk voor meer informatie op: [info](#)

In het museum Louvre-Lens is vanaf **donderdag 4 december 2014** tot en met **maandag 9 maart 2015** de tentoonstelling '**Des Animaux et des**

Pharaons' te zien: [info](#)

Lezingen

Op **woensdag 10 september 2014** geeft prof. dr. Manfred Bietak een lezing in Leiden met als titel 'Hyksos-paleis in Avaris'.

Tell el-Dab'a, het oude Avaris, gelegen in de Delta van Egypte, was tussen 1650 en 1525 v. Chr. de hoofdstad van de Hyksos. Deze buitenlandse vorsten waren de heersers over het oude Egypte in een tijd die nu bekend staat als de Tweede Tussenperiode. Tijdens deze periode was Egypte verdeeld en werd het noorden overheerst door de Hyksos-koningen. Hun hoofdstad was Avaris. Let op: de lezing is in het Engels.

Aanvang: 15.00 uur.

Kosten: gratis bij een bezoek aan het museum, wel aanmelden.

Locatie: Leemanszaal, Rijksmuseum van Oudheden, Rapenburg 28, Leiden.

Aanmelden: Via de [website](#)

Op **woensdag 10 september 2014** geeft Marcel Maessen een lezing in Leiden met als titel 'De Opgravingshuizen van Egypte'.

Heeft U er ooit over nagedacht in wat voor een onderkomen Egyptologen woonden (en wonen) die maanden, zo niet jaren van hun leven gewijd hebben aan onderzoek in Egypte? De opgravingshuizen, zoals deze door de jaren heen gebouwd zijn als hun "thuis, ver van huis" hebben op zichzelf al historische waarde en zijn onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van de Egyptologie. Dit is ook terug te vinden in de namen van deze onderkomens: wat dacht u van het *Carter House*...

Aanvang: 19.30 uur.

Kosten: € 10 voor niet-donateurs, € 5,- voor donateurs van Huis van Horus, studenten gratis.

Locatie: Universiteit Leiden - Lipsiusgebouw, Cleveringaplaats 1, Leiden.

Aanmelden: Via de [website](#)

Op **dinsdag 30 september 2014** geeft Marleen De Meyer een lezing in Leuven met als titel 'Dayr al-Barsja en de recente resultaten van de opgravingen op de zuidheuvel'.

Sinds enkele jaren wordt op de zuidheuvel van Dayr al-Barsja archeologisch onderzoek gedaan naar eventuele sporen van cultische activiteit in dit gebied. Bij opgravingen in de voorhof van een aantal Oude Rijks rotsgraven zijn tussen 2012-2014 enkele opmerkelijke vondsten gedaan, die

ondermeer onze opvattingen over mummificatie tijdens het Oude Rijk aanzienlijk bijstellen. Zo is er een Oude Rijks mummie masker gevonden van een type dat tot nu toe enkel in de Memfitische necropolen geattesteerd was. Bovendien lijkt een intact ritueel depot met aardewerk en andere objecten een vroege attestatie te zijn van een balsemingscachette zoals die uit latere periodes van de Egyptische geschiedenis veelvuldig gekend zijn. Onze kennis van vroege mummificatiepraktijken is eerder beperkt aangezien slechts een handvol intacte mummies uit het Oude Rijk bewaard zijn, die dan ook nog hoofdzakelijk uit de necropolen bij de hoofdstad afkomstig zijn. Deze nieuwe gegevens uit een provinciaal graf-veld leveren daarom een belangrijke bijdrage in dit debat. Tot slot werpt een afgesloten en intact graf nieuw licht op begrafenispraktijken in deze necropool uit het late Oude Rijk. De recente vondsten leveren niet alleen antwoorden, maar roepen uiteraard ook vragen op. Alvast één van deze vragen hebben we geprobeerd te beantwoorden door middel van experimentele egyptologie, waar ook dieper op ingegaan zal worden. Hieruit zal blijken dat een stel egyptologen gewapend met wat gips en verband erin kan slagen om een nieuw perspectief te bieden op bredere vragen uit de Egyptische kunstgeschiedenis.

Aanvang: 20.00 uur.

Kosten : € 5,- voor niet leden. Leden gratis. Studenten € 2,-.

Locatie: Monseigneur Sencie Instituut, Erasmusplein 2, achter de centrale bibliotheek van de KULeuven, lokaal 00.20.

Aanmelden: **Secretariaat.**

Op **donderdag 2 oktober 2014** geeft Marleen De Meyer een lezing in Gent met als titel 'Dayr al-Barsja en de recente resultaten van de opgravingen op de zuidheuvel'.

Sinds enkele jaren wordt op de zuidheuvel van Dayr al-Barsja archeologisch onderzoek gedaan naar eventuele sporen van cultische activiteit in dit gebied. Bij opgravingen in de voorhof van een aantal Oude Rijks rotsgraven zijn tussen 2012-2014 enkele opmerkelijke vondsten gedaan, die ondermeer onze opvattingen over mummificatie tijdens het Oude Rijk aanzienlijk bijstellen. Zo is er een Oude Rijks mummie masker gevonden van een type dat tot nu toe enkel in de Memfitische necropolen geattesteerd was. Bovendien lijkt een intact ritueel depot met aardewerk en andere objecten

een vroege attestatie te zijn van een balsemingscachette zoals die uit latere periodes van de Egyptische geschiedenis veelvuldig gekend zijn. Onze kennis van vroege mummificatiepraktijken is eerder beperkt aangezien slechts een handvol intacte mummies uit het Oude Rijk bewaard zijn, die dan ook nog hoofdzakelijk uit de necropolen bij de hoofdstad afkomstig zijn. Deze nieuwe gegevens uit een provinciaal graf-veld leveren daarom een belangrijke bijdrage in dit debat. Tot slot werpt een afgesloten en intact graf nieuw licht op begrafenispraktijken in deze necropool uit het late Oude Rijk. De recente vondsten leveren niet alleen antwoorden, maar roepen uiteraard ook vragen op. Alvast één van deze vragen hebben we geprobeerd te beantwoorden door middel van experimentele egyptologie, waar ook dieper op ingegaan zal worden. Hieruit zal blijken dat een stel egyptologen gewapend met wat gips en verband erin kan slagen om een nieuw perspectief te bieden op bredere vragen uit de Egyptische kunstgeschiedenis.

Aanvang: 20.00 uur.

Kosten : € 5,- voor niet leden. Leden gratis. Studenten € 2,-.

Locatie: Auditoria Economie, auditorium VIII, Sint-Pietersplein te bereiken via de Sint-Pietersnieuwstraat en dan het eerste straatje rechts, de Hoveniersberg.

Aanmelden: **Secretariaat.**

Op **woensdag 8 oktober 2014** geeft Athena van der Perre een lezing met als titel 'Steen voor Amarna - 4 jaar onderzoek in de steengroeven van Dayr Abu Hinnis'.

Deze lezing zal zich niet enkel toespitsen op de vernieuwende technieken die aangetroffen worden in de steengroeven, maar ook op de historische achtergrond van de belangrijkste exploitatiefase. De ontginning van talatat-blokken zorgde voor een kentering binnen het bestaande productie- en transportsysteem. De honderden inscripties kunnen beschouwd worden als een van de belangrijkste bronnen, maar ze bevatten meer dan alleen werkgerelateerde informatie. De invloed van de Amarna kunstenaars is vaak zichtbaar..

Aanvang: 19.30 uur.

Kosten: € 10 voor niet-donateurs, € 5,- voor donateurs van Huis van Horus, studenten gratis.

Locatie: Universiteit Leiden - Lipsiusgebouw, Cleveringplaats 1, Leiden.

Aanmelden: Via de **website**

Op **donderdag 16 oktober 2014** geeft

Willemijn Waal een lezing met als titel 'Vergeten maar niet verdwenen. De herontdekking van het Hettitische rijk en zijn schriftelijke nalatenschap'. De Hettieten hadden hun eigen taal: het Hettitisch. Het werd pas in 1917 ontcijferd. Daarnaast hadden de Hettieten ook een inheem hiërogliefenschrift. Dat is vooral bekend van rotsinscripties en zegelafdrukken. De ontcijfering van deze 'Anatolische hiërogliefen' kan pas minder dan een halve eeuw als zeker worden beschouwd.

Let op: de lezing is in het Engels.

Aanvang: 15.00 uur.

Kosten: Entree museum; melden bij de kassa.

Locatie: Leemanszaal, Rijksmuseum van Oudheden, Rapenburg 28, Leiden.

Aanmelden: Via de [website](#)

Andere activiteiten

Nederlands-Vlaamse Egyptologendag

De 42e Nederlands-Vlaamse Egyptologendag vindt dit jaar plaats op zaterdag 22 november in Leuven, in College De Valk.

Het precieze programma volgt nog.

Informatie: [Facebookpagina](#) (openbaar).

Internationaal Egyptologencongres

Het Egyptologisch Museum in Florence zal van 23 tot 30 augustus 2015 de locatie zijn voor het Internationale Egyptologencongres.

Meer informatie volgt nog.

Informatie: www.iae-egyptology.org

Cursussen en extra reis naar Egypte seizoen 2014-2015

Vanaf **september 2014 tot en met mei 2015** worden cursussen verzorgd door Huub Pragt in de steden Leiden, Amsterdam, Hilversum en Utrecht. De meeste cursussen beslaan vier lessen van twee uur per week. Nieuw op het programma is een stoomcursus hiërogliefenschrift die in september in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden van start gaat. Daarnaast zijn er verscheidene cursussen voor gevorderde cursisten waarbij kennis van het hiërogliefenschrift een vereiste is.

Cyclus van drie korte cursussen

Startend in oktober, vinden verdeeld over het komende cursusseizoen drie korte cursussen plaats van vier lessen. Tijdens deze cursussen vertelt Huub Pragt uitgebreid over Sethy I en Ramses II, de

schrijver Boetehamon en over de Godsvrouwen van Amon. Voor deze cursussen hoeft u geen huiswerk of andere voorbereidingen te treffen. Alle drie de cursussen vinden plaats in Amsterdam, Hilversum en Leiden. **Kijk op de cursuspagina voor meer informatie**

Vervolg cursus hiërogliefenschrift

Deze cursus start op **8 november** in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden. Cursisten die eerder de Beginnerscursus Hiërogliefenschrift hebben gevolgd, of cursisten die in september de intensieve cursus Hiërogliefenschrift in September hebben gevolgd, kunnen vanaf november de Vervolg cursus Hiërogliefenschrift volgen.

Ook in de Vervolg cursus worden teksten gelezen op voorwerpen die in het Rijksmuseum van Oudheden aanwezig zijn. Onder andere het 'Lied van de Blinde Harpelaar' uit de kapel van Paätonemheb. Ook de dodenboekspreek op de prachtig beschilderde mummiekist van Pefjtjoeneith komt aan de orde. Kijk voor meer informatie op:

Vervolg cursus Hiërogliefenschrift

Bekijk alle overige cursussen op:

Cursussen 2014-2015

Extra reis: Nieuwjaar in Egypte

De zeventiendagse reis in februari 2015 'Sethy I & Ramses II' is reeds volgeboekt.

Van **zondag 28 december 2014 tot en met zondag 4 januari 2015** leidt Huub Pragt een achtdaagse reis door Egypte.

De route voert langs beroemde Egyptische monumenten in Loeksor, Alexandrië en Caïro. Een bijzonder hoogtepunt van deze extra reis vormt echter een Nieuwjaarsduik in de Middellandse Zee bij Alexandrië.

Kijk voor meer informatie op: ***Nieuwjaar in Egypte***

[Home](#)

[Cursussen](#)

[Lezingen](#)

[Excursies](#)

[Rondleidingen](#)

[Reizen Egypte](#)

